

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
12/1988-89 med anledning av ltl Christina Hedman-Jaakkolas m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om en utredning av miljömärkning av konsumentprodukter tillverkade på Åland.

Landstinget har den 4 december 1987 inbegärt lagutskottets yttrande över motionen. Utskottet, som hört landskapsveterinären Rauli Lehtinen, får härmed anföra följande.

I motionen föreslås att landskapsstyrelsen borde utreda hur man kunde verkställa en miljömärkning av konsumentprodukter som tillverkats på Åland. En dylik märkning skulle enligt motionärernas åsikt omfatta alla slag av konsumentprodukter och höja miljömedvetenheten bland konsumenterna.

Konsumentprodukter är redan i dag försedda med olika typer av märkning, bl.a. i stöd av föreskrifter i livsmedels- och produktsäkerhetslagstiftningen. Denna obligatoriska märkning syftar till att ange exempelvis vilka ämnen som ingår i produkten, hur den skall förvaras och användas etc. Den miljömärkning motionärerna eftersträvar har ett annat syfte. Den skulle ange att en produkt tillverkats med tillhjälp av miljövänliga metoder, att den är tillverkad av återvunnet material, att dess användning inte har skadlig inverkan på miljön eller dylikt. Miljömärkningen är sålunda ett relativt system, där en produkts miljöegenskaper jämförs med egenskaperna hos andra motsvarande produkter. Denna typ av märkning finns redan i Västtyskland och Frankrike. Rätten att använda miljömärket beviljas av en för ändamålet bildad kommitté bestående av vetenskapsmän och representanter för näringsliv och miljöorganisationer. Produkterna skall, för att få använda märket, fylla av kommittén uppställda krav.

I Finland har på initiativ av miljö- och konsumentmyndigheterna nyligen inletts en utredning av hur miljömärkning (även kallad ekomärkning) kunde genomföras. Avsikten är att åstadkomma ett system, i vilket statsmakten inte medverkar på annat sätt än genom rådgivning och genom att följa utvecklingen. Målet är att märkningen skall genomföras genom ett flexibelt system till vilket producenterna frivilligt ansluter sig. Några lagstiftningsåtgärder är inte aktuella. Avsikten är att märkningen skulle verkställas på försorg av ett expertråd på samma sätt som i Västtyskland.

I Sverige kommer under 1988 att framläggas en rapport om miljömärkning av konsumentprodukter. Inte heller här är avsikten att märkningen skall skötas av en myndighet utan av en stiftelse med företrädare för samhället, miljöorganisationerna, konsumenterna och näringslivet. På motsvarande sätt torde man gå tillväga i Norge. Ekomärkningen behandlas parallellt inom det nordiska samarbetet, där nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för konsumentfrågor för närvarande utarbetar gemensamma nordiska normer för märkningen.

Utskottet konstaterar att miljömärkning av olika produkter är ett värdefullt medel när konsumenten väljer mellan olika produkter av samma slag. En i någon form auktoriserad miljömärkning är även värdefull med tanke på att olika på tillverkarnas eget initiativ tillkomna miljöbeteckningar redan nu förekommer, vilka lätt kan leda till missförstånd eller rentav missbruk. Samtidigt måste dock beaktas att ekomärkningen inte är någon fullständig garanti för att en viss vara i alla avseenden är miljövänlig. En produkt som tillverkats med miljövänliga metoder kan åstadkomma miljöfarligt avfall. En annan produkt, som då den används kan betecknas som miljövänlig, kan ha tillverkats på ett miljöfarligt sätt. All miljömärkning är således relativ.

Utskottet finner att ekomärkningen i sig kan bli ett värdefullt instrument för att påverka miljömedvetandet även bland åländska konsumenter. Enligt utskottets åsikt är det dock inte ändamålsenligt att separat utreda ett märkningssystem för på Åland tillverkade produkter. Det märkningsförfarande som för närvarande utreds i riket och som enligt planerna skulle kunna komma i bruk om ca två år kommer att kunna utnyttjas även av åländska producenter. Samnordiska normer för märkningen kommer att finnas tillgängliga. Tillverkningen på Åland av olika konsumentprodukter är dessutom relativt sett så liten att en separat åländsk ekomärkning varken ur praktisk eller ekonomisk synvinkel är motiverad. Härtill kommer att konsumentskyddet, till vilket miljömärkningen brukar hänföras, är en riksangelägenhet, varför landskapsstyrelsens möjligheter att befatta sig med frågan även av formella orsaker är begränsade.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet värdsamt

att Landstinget måtte förkasta hemställningsmotion nr 5/1987-88.

Mariehamn den 15 december 1988

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors
viceordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: viceordföranden Jan-Erik Lindfors
samt ledamöterna Christer Jansson, Karlsson och Wiklöf.